

Svend Poulsen Gønge

Svend Poulsen blev født i 1610 i Gønge Herred i Skåne, nærmere bestemt i Verum Sogn i nærheden af Osby. Allerede som 15-årig blev han soldat – gefreiter – hos Chr. IV og deltog i krigen i Dranien (Holland) og Tyskland. I en del år boede han i Laholm i det danske Halland, og herfra førte han partisankamp mod svenskerne frem til 1658, da han kom til Sjælland. Under den anden svenskekrig fra 1658–60 blev dragonkaptajnen af Kong Frederik III sendt til Sydsjælland for at gøre fjenden så meget kede og Afbreck som muligt. Svend var den rette mand til opgaven. Hans bedrifter er næsten utrolige, og legenderne om hans snarrådige bedrifter har levet i lokalbefolkningen i flere hundrede år. Efter krigen betalte kongen noget af sin gæld til Svend ved at forære ham Lundbygård. Svend levede i Lundby fra 1661 og frem til sin død mellem 1679 og 1691. Han ligger efter al sandsynlighed begravet på Lundby Kirkegård. Romanforfatteren Carit Etlar gjorde Svend Poulsen til dansk nationalhelt.

manaturfoto.se/Magnus Augustsson

Landsforræderen Corfitz Ulfeldt

Corfitz Ulfeldt var i 1651 kommet i unåde hos Frederik 3. og havde søgt ophold hos den svenske dronning Kristinas hof sammen med andre utilfredse. Adels-Dronning Kristina blev i 1654 efterfulgt af Karl 10. Gustav, som havde en strålende militær løbebane bag sig. I 1657 tilbød Corfitz Ulfeldt derfor sin hjælp til den svenske Karl 10. Gustav. Corfitz Ulfeldt blev den svenske konge til uvurderlig nytte. Efterretningerne om den svenske hær fremrykning mod Sjælland vakte bestyrtelse i København. Joachim Gersdorff og Christian Skeel blev sendt af sted og mødte ved Vordingborg den svenske konge. Det kom til fredsforhandlinger, først i Vordingborg, senere i Tåstrup Præstegård og fra den 20.-26. februar 1658 i Roskilde, sandsynligvis i lensmandens residens (tidligere bispegård, Stenertorvet i Roskilde). Fredsbetingelserne var hårde. Danmark måtte afstå Skåne, Halland, Blekinge, Bohuslen, Gotland, Øsel, Jemtland, Herjedalen, Tronhjem Len og ...Bornholm. Det eneste vi fik tilbage ved fredsslutningen i 1660, efter den anden svenske-krig, var Bornholm. Ved underskrivelsen og beseglingen i Roskilde, formentlig i domkirken, hørte den engelske mægler rigshofmester Joachim Gersdorff hviske kejser Neros berømte ord: "Utinam nescirem litteras" – Gid jeg ikke kunne skrive.

Joachim Gersdorff

En guidet tur I Gøngehøvdingens fodspor

Foreningen Svend Gønge

Bestil en gøngeguide på

tlf.: +45 6130 1004

goenge@syvsogne.dk

www.syvsogne.dk

Chr. IV

Svend tjente tre konger

Svend Poulsen tjente i sit lange liv tre konger. Da han blev født var Christian den IV konge i Danmark (1577-1648) og det var da også med ham, han fik sin ilddåb som soldat, da han som 15-årig i 1625 deltog i Christians eventyr i Trediveårskrigen. Modsat de rigtige eventyr endte dette ulykkeligt. Chr. IV's hær blev slået og måtte lide den tort at blive forfulgt af Wallenstein, der besatte hele Jylland. Da Chr. IV døde i 1648 var Svend 38 år, og hans næste konge var Fr. 3. Det var ham, der erklærede Sverige krig i 1657 og endegyldigt mistede Skånelandene ved fredsslutningen i 1660.

Frederik III

I 1670 var Svend Poulsen 60 år gammel, da Chr. V blev konge efter sin far. Han forsøgte 1675-79 i den skånske krig at vinde Skånelandene tilbage til Danmark, men uden held. Den gamle dragonkaptajn i Lundby stillede med et kompagni snaphaner, men blev syg inden krigen rigtigt kom i gang. I Sverige var Carl 10. Gustav død i 1660, inden krigen mod Danmark var afsluttet, og han blev afløst af den unge Karl den 11., som gik i gang med en hårdhændet forsvenskning af Skånelandene, i strid med Roskildefreden.

Chr. V

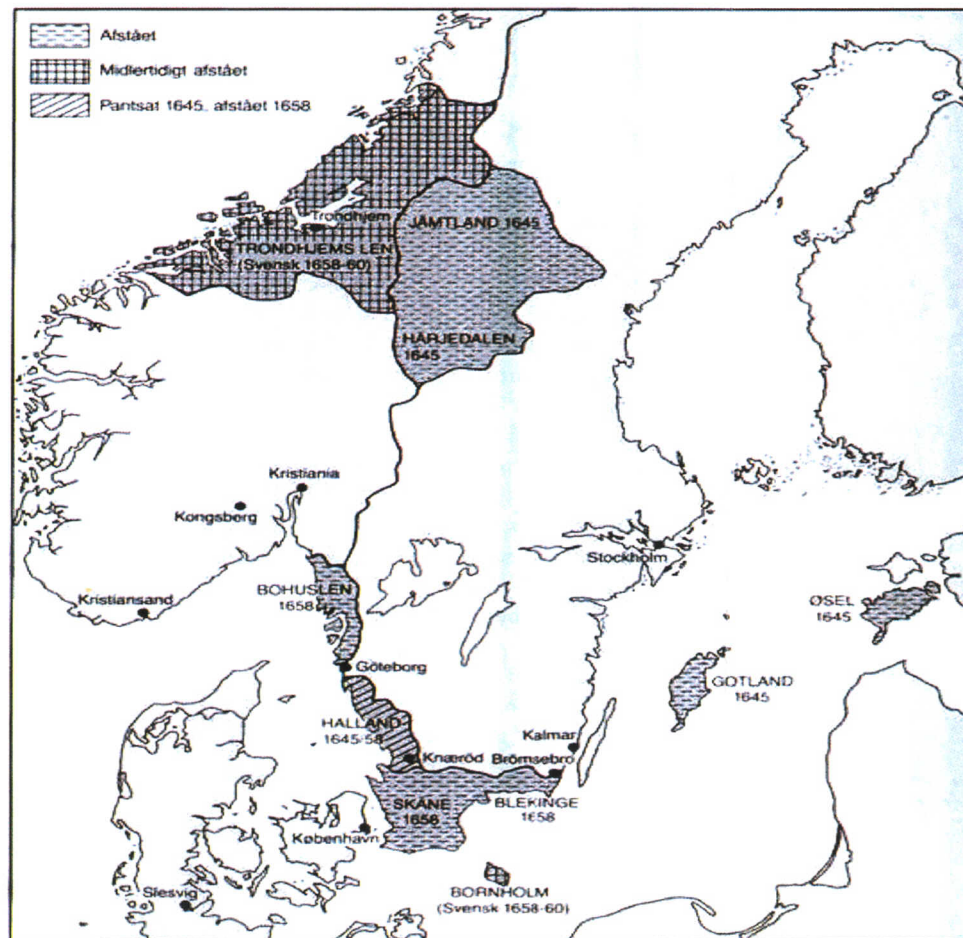
Værst gik det ud over Gøngelandet i det nordøstlige Skåne, hvor modstanden mod svenskerne var størst og hvor snaphanebevægelsen var stærk. Først op mod 1700 var den sidste snaphane udryddet.

Karl den 11.

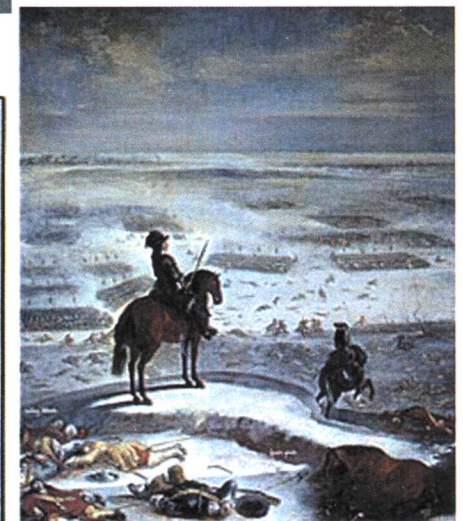

Bagest ses Roskilde Domkirke og til venstre den tidligere bispegård på Stændertorvet i Roskilde.

Isvinter amputerede Danmark

Vinteren 1657-58 var streng i Danmark. S streng, at man taler om "den lille istid". Den strenge vinter gjorde det muligt for den svenske konge Carl 10. Gustav at gå over de tilfrosne bæltet med sin 12.000 mand store hær og besatte hele Danmark. Den besættelse førte til Roskildefreden 26 februar 1658, hvor Danmark blev amputeret, da vi mistede bl.a. Skåne, Halland og Blekinge.

Efter at have indtaget den uindtagelige nye førstning Frederiksodde (Fredeiricia) har Carl 10. Gustav sendt sin hær ud på isbelagte Lillebælt.

Den svenske krigerkonge

Sådan så han ud, den svenske krigerkonge Carl 10. Gustav, som tog Skånelandene fra Danmark.

